

Recenzja

Zgodnie z decyzją Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów przedstawiam recenzję w postępowaniu kwalifikacyjnym o nadanie tytułu profesora nauk medycznych dr hab. n.med. Dorocie Sands, profesorowi nadzwyczajnemu w Instytucie Matki i Dziecka w Warszawie, Kierownikowi Zakładu Mukowiscydozy Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie

Dr hab. n. med. Dorota Sands, specjalista pediatrii, pulmonologii, alergologii i chorób płuc dzieci swoje zainteresowania naukowe i również jako pediatra skupiła na dzieciach chorujących na mukowiscydozę. W związku z tym cały dorobek naukowy poświęcony jest temu zagadnieniu w odniesieniu do diagnostyki (ze szczególnym zwróceniem uwagi na badania przesiewowe) poprzez aspekty diagnostyki pacjentów z nietypowym przebiegiem choroby, wypracowaniu algorytmu kompleksowego leczenia tego genetycznie uwarunkowanego schorzenia przez wielodyscyplinarny zespół specjalistów, co ma przełożenie na poprawę i długość życia.

Dorobek naukowy w postaci publikacji przed uzyskaniem stopnia naukowego doktora habilitowanego (13 prac w piśmiennictwie z IF o łącznej sumie IF 34,446 pkt. MNiSW=192 pkt oraz 28 publikacji w czasopismach krajowych MNiSW=108pkt), został zdecydowanie powiększony po habilitacji. Były to kolejne 13 publikacji w czasopismach wysoko ocenianych przez światowe gremia naukowe: Nature Communications, Antioxidants and Redox Signaling, European Journal of Human Genetics, Journal of Cystic Fibrosis, co stanowiło kolejne IF=51,798, MniSW=387 pkt. Całkowity dorobek naukowy publikacji mieści się w IF=95,221 MniSW=890pkt., liczba cytowań 245.

Znacząca większość Jej dorobku naukowego dotyczy różnych aspektów mukowiscydozy poczynwszy od pracy doktorskiej: „Wyniki kompleksowego leczenia dzieci chorych na mukowiscydozę z użyciem rekombinowanej DNazy” , poprzez pracę habilitacyjną: „Mukowiscydoza - różnorodność fenotypowa i wyzwania diagnostyczne” obronioną w 2011r. Aktualne prace dotyczą oceny rozwoju, stanu odżywienia (bardzo ważny parametr przekładający się na czynność płuc w tej grupie pacjentów) obrotu kostnego z

uwzględnieniem wpływu wybranych cytokin, a także z uwzględnieniem wchłaniania laktozy oraz oceny jakości życia, zarówno pacjentów jak i ich rodziców. Dodatkowo aspekty badawcze dotyczyły modyfikacji odpowiedzi immunologicznej wywołanej przez *Pseudomonas aeruginosa* prowadzącej do eradykacji innej, również charakterystycznej dla tego schorzenia bakterii: gronkowca złocistego – jako wieloośrodkowe badanie prowadzone przez Instytut Pasteura w Paryżu i ośrodki francuskie zajmujące się problematyką mukowiscydozy do którego została dr hab. Dorota Sands zaproszona z uwagi na Jej doświadczenie w tej dziedzinie. Zaowocowało to publikacją w wysoko punktowanej pozycji piśmiennictwa *Nature Communications* IF=10,742. Praca wspólnie z innymi międzynarodowymi centrami badań dotyczących CF doprowadziła do opublikowania standardów postępowania i została przedstawiona w 2014r. w *J Cystic Fibrosis* jako standardy do wdrożenia we wszystkich krajach europejskich: „European Cystic Fibrosis Society Standards of Care, Framework for the Cystic Fibrosis Centre”.

Będąc Kierownikiem pierwszego a zarazem największego centrum leczenia mukowiscydozy w Polsce, mając w swojej opiece 400 pacjentów publikowała badania dotyczące czynności nerek, zaburzeń laryngologicznych, stresu oksydacyjnego postępu, w leczeniu przy użyciu podwyższonego ciśnienia wydechowego oraz wpływu zakażeń krzyżowych w aspekcie uszkodzenia płuc a także doświadczenia w kwalifikacji do przeszczepu płuc.

Dr hab. n.med. Dorota Sands jest niekwestionowanym liderem w organizacji międzynarodowych i krajowych konferencji dotyczących mukowiscydozy: *European Cystic Fibrosis Society Diagnostic Network Working Group 12th Annual Meeting* w Warszawie w lutym w 2015 oraz *Międzynarodowej Konferencji Państw Grupy Wyszehradzkiej V4 CF* w 2008r w Krakowie. Była głównym organizatorem 6 dorocznych konferencji naukowo-szkoleniowych *Polskiego Towarzystwa Mukowiscydozy* w latach 2010-2015, gdzie omawiane są postępy w diagnostyce i leczeniu z uwzględnieniem zagadnień transplantologicznych.

Na wyróżnienie zasługuje udział w międzynarodowych Zespołach Ekspertkich dotyczących przesiewu noworodkowego w kierunku mukowiscydozy oraz opracowujących standardy diagnostyki i leczenia. Udział w pracach w/w Zespołów zaowocował wygraną batalią dotyczącą wprowadzenia ogólnopolskiego przesiewu noworodkowego (a nie tylko w wybranych województwach) oraz zaopatrzenia poszczególnych ośrodków diagnostycznych

w szybki test do wykrywania tego schorzenia (Wescor). Wiele wysiłku włożyła w organizację szkolenia lekarzy i laborantów w celu sprawnego i szybkiego rozpoznania choroby już w ciągu pierwszych 2 miesięcy życia.

Działalność badawcza i dydaktyczna

Udział w międzynarodowych zespołach badawczych po odbyciu 5 staży naukowych (2 x w Royal Brompton Hospital, 2 x Alberto Vilar Medical Internship w Grazu oraz w Leuven) zaowocował kooperacją z Instytutem Pasteura w Paryżu w temacie „*Pseudomonas aeruginosa* eradicates *Staphylococcus aureus* by manipulating the host immunity”. Długoletnia współpraca z Uniwersytetem Katolickim w Leuven dotycząca diagnostyki w oparciu o pomiar przez błonowy potencjałów w błonie śluzowej nosa oraz współpracą z INSERM w Paryżu, co przełożyło się na powstanie prac naukowych opublikowanych w wysokoimpaktowych czasopismach medycznych. Były również dowodem na Jej ogromne doświadczenie jako naukowca. W części tych projektów była kierownikiem, w części wykonawcą, podwykonawcą czy partnerem. Zaangażowanie dr hab. D. Sands w tematykę mukowiscydozy i ekspercki poziom merytoryczny przyczyniły się do zaproszenia jej w charakterze partnera do trzech programów europejskich z zakresu mukowiscydozy. W projektach „Development of ultrasensitive methods for proteome: application to cystic fibrosis” (EUROPROCF) oraz „Development of new technologies for low abundance proteomics: application to cystic fibrosis” (NEUPROCF) brała udział w opracowaniu koncepcji badań, parametrów charakterystyki klinicznej, wg których wszystkie ośrodki oceniały pacjentów, u których pobierano materiał biologiczny w celu poszukiwania markerów proteomicznych. W programie „European Coordination Action for Research in Cystic Fibrosis (EuroCare CF)” pełniła dodatkowo rolę deputy w workpackage1 oraz była głównym redaktorem europejskich standardów „End of life care in cystic fibrosis”. Realizowała 4 projekty finansowane z funduszy krajowych. W projekcie celowym MZiOŚ w latach 1998-2000 była głównym wykonawcą projektu. Zrealizowała 21 badań statutowych Kliniki Pediatrii IMiDz. Realizacja powyższych grantów naukowych pozwoliła na przygotowanie i opublikowanie 27 publikacji w tym 12 w czasopismach posiadających IF, a jednocześnie stanowiła o wprowadzeniu młodych naukowców w arkana badań naukowych.

Granty te zostały jednocześnie wykorzystane do prowadzenia prac doktorskich pod jej promotorstwem : 2 już obronionych z wyróżnieniem, 2 kolejne w zaawansowanym stanie.

Na podkreślenie zasługuje codzienna współpraca z pacjentami z mukowiscydozą i ich rodzicami poprzez ścisłą współpracę z pacjenckimi stowarzyszeniami Matio i Polskim Towarzystwem Walki z Mukowiscydozą poprzez liczne szkolenia, seminaria, konsultacje, spotkania w Ministerstwie Zdrowia i Narodowym Funduszu Zdrowia, a także ponad 50 wystąpień telewizyjnych, radiowych i prasowych popularyzujących problematykę mukowiscydozy. Wkład dr hab. D. Sands w szkolenie lekarzy, personelu medycznego i rodziców chorych dzieci jest nie do przecenienia. Jej wykłady są bardzo wysoko oceniane przez słuchaczy ze względu na ich wysoki poziom merytoryczny, atrakcyjną formę prezentacji i zaangażowanie wykładowcy. Kandydatka jest osobą niesłychanie życzliwą innym ludziom, o wysokim morale zawodowym. Jest koleżeńska i stale dyspozycyjna konsultacyjnie w stosunku do innych specjalistów z różnych polskich ośrodków, co zaowocowało jej wyborem na Prezesa Polskiego Towarzystwa Mukowiscydozy. Pozytywnie stymuluje wszystkich kolegów do wspólnej wieloośrodkowej aktywności publikacyjnej. Wszystkie te cechy w pełni kwalifikują do uzyskania tytułu profesora i pełnienia kierowniczych stanowisk w przyszłości.

Nagrody i wyróżnienia dotyczyły przedstawienia oryginalnych prac badawczych i były dostrzeżone zarówno przez Ministerstwo Zdrowia, Dyrektora Instytutu Matki i Dziecka oraz w konkursach ogłaszanych przez Polskie Towarzystwo Mukowiscydozy. Otrzymała medale i wyróżnienia za głębokie zaangażowanie w pogłębianiu wiedzy o mukowiscydozie oraz za wieloletnie wspieranie działań na rzecz polskich chorych z tym genetycznie uwarunkowanym schorzeniem przez gremia rodzicielskie działające w Fundacji Pomocy Rodzinom i Chorym na Mukowiscydozę „Matio”.

Podsumowanie

Biorąc pod uwagę działalność naukową, zarówno w gremiach europejskich, jak i polskich dotyczącą mukowiscydozy, aspekty diagnostyki – w tym wprowadzenie w warunki polskie badań przesiewowych w kierunku CF, stworzenie standardów postępowania w ośrodkach dla pacjentów z tym genetycznie uwarunkowanym schorzeniem oraz działalność dydaktyczną w rozpropagowaniu wiedzy na temat choroby, zarówno w odniesieniu do

lekarzy, pielęgniarek, fizjoterapeutów, jak i rodziców i samych pacjentów, popieram gorąco wniosek dr hab. n. med Doroty Sands w staraniu się o tytuł profesora. Dorobek naukowy wybitnie świadczy o wysokich kompetencjach naukowych. Tematyka jej wielu badań stanowi cenny wkład w naukę światową, a całościowy dorobek świadczy i ugruntowanych i dojrzałych zainteresowaniach lekarza klinicysty – pediatry, pulmonologa. Na szczególne podkreślenie w Jej dorobku zasługuje holistyczne, wieloaspektowe podejście do prowadzonych przez Kandydatkę badań nad mukowiscydozą. Dorobek naukowy dr hab. D. Sands jest oryginalny i znajduje praktyczne zastosowanie zarówno w pracy lekarskiej, jak też tworzeniu systemu specjalistycznej diagnostyki, leczenia i opieki nad chorymi z mukowiscydozą i ich rodzicami. Dr hab. Dorotę Sands można scharakteryzować jako doświadczonego dydaktyka upowszechniającego z oddaniem i profesjonalizmem wiedzę teoretyczną i praktyczną z zakresu swej specjalności klinicznej oraz zainteresowań i doświadczeń naukowych. Bardzo aktywna działalność dydaktyczna jak i wysoce skuteczna organizacyjna, spełnia wymagane, warunki uzyskania tytułu profesora nauk medycznych zgodnie z Ustawą z dnia 14 marca 2003r., określone w art. 26-tej Ustawy.

Przedstawiam więc moją pozytywną recenzję w postępowaniu kwalifikacyjnym o nadanie tytułu profesora w dziedzinie nauk medycznych Pani dr hab. n. med. Dorocie Sands, Kierownikowi Zakładu Mukowiscydozy Instytutu Matki i Dziecka w Warszawie.

KIEROWNIK
Katedry i Kliniki Pediatrii
Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach
prof. dr hab. n. med. Halina Wos
22.10.2015